

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Навчально-наукового
інституту педагогіки і психології

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
спеціальність **012 Дошкільна освіта**
освітня-програма **Дошкільна освіта**
Мова навчання **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП

28 серпня 2024 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

Суми – 2024

Розробник:

Колишкіна Алла Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
5-й		5-й	
Лекції			
16 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
14 год.		2 год.	
Лабораторні			
8		2 год.	
Самостійна робота			
78 год.		108 год.	
Консультації			
4	4		
Загальна кількість годин – 120	Вид контролю: екзамен	Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання дітей» – забезпечити оволодіння здобувачами освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта необхідним обсягом фахових компетенцій щодо організації фізичного виховання дітей дошкільного віку, збереження та зміцнення їх здоров'я, раціональної організації їх вільного часу, впровадження здорового способу життя.

2.1. Завдання курсу «Теорія та методика фізичного виховання дітей»:

– *теоретичні*: розкрити значення фізичного виховання як частини національного виховання; ознайомити зі змістом й методикою фізкультурно-оздоровчих занять з дітьми дошкільного віку;

– *практичні*: раціонального вибору методів, використання різних форм організації дітей дошкільного віку в процесі занять фізичними вправами, сприяти зміцненню їх здоров'я, належному фізичному розвитку, формуванню правильної постави, формувати вміння і навички в різних видах рухів, розвитку рухових якостей, виховувати морально-вольові якості, навички і звички культурної поведінки, постійного інтересу до систематичних занять фізичними вправами і спортом, співвідносити фізичне виховання з розумовим, естетичним і трудовим, проводити поступову підготовку дітей до засвоєння вправ.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта у студентів необхідно **сформувати інтегральну, загальні і фахові компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності.

ФК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

ФК-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ФК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

ФК-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

ФК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей.

ФК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни Теорія та методика фізичного виховання дітей є сформоване фізичне виховання на рівні стандарту повної загальної середньої освіти та вивчення курсу «Історія та культура України», «Фізичне виховання», «Анатомія, патологія дітей з основами валеології», «Вікова та педагогічна психологія», «Педіатрія».

3. Результати навчання за дисципліною

	Програмні результати навчання визначені ОП
ПРН-1	Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.
ПРН-3	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-4	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
ПРН-5	Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН-6	Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
ПРН-7	Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.
ПРН-8	Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
ПРН-13	Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.
ПРН-14	Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.
ПРН-16	Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
ПРН-18	Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
ПРН-20	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
ПРН-22	Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Здобувач освіти: виявляє всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей; вільно виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; опрацьовує літературу, рекомендовану програмою; виявляє креативність й творчо використовує набуті знання та уміння.
82 – 89	Здобувач освіти: виявляє систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей вище середнього рівня; демонструє уміння виконувати завдання, передбачені програмою; опрацьовує літературу, рекомендовану програмою; володіє традиційними та новими методичними підходами у виконанні практичних вправ, наводить приклади за сучасними підходами; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
74 – 81	Здобувач освіти загалом: має добрі знання навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей; при виконанні передбачених програмою завдань припускає низку помітних помилок; опрацьовує основну літературу до теми; демонструє систематичний характер знань з методики фізичного виховання дітей; здатний до самостійного рішення подальшої професійної діяльності.
64 – 73	Здобувач освіти: має знання навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справляється з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомлюється з основною літературою, рекомендованою програмою; припускає значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання з методики фізичного виховання дітей та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.
60 – 63	Здобувач освіти: виявляє знання основного навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей в мінімальному обсязі, але необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконує завдання, передбачені програмою; ознайомлюється з основною літературою, рекомендованою програмою; припускає помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача
35 – 59	Здобувач освіти: має значні прогалини в знаннях з методики фізичного виховання дітей; допускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
1 – 34	Здобувач освіти: не має знань зі значної частини навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей; допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмовий зміст.

Розподіл балів

Поточний контроль			Контроль самостійної роботи	Сума	Підсумковий контроль	Загальна сума
Розділ	Тема					
Розділ 1	Т 1.1	5	2	75	25	100
	Т.1.2	5				
	Т.1.3	5				
Розділ 2	Т. 2.1	5	8			
	Т.2.2	6				
	Т.2.3	7				
	Т.2.4	5/6				
	Т.2.5	6				
Розділ 3	Т.3.2	5	5			
	Т.3.3	5				
Разом		60	15			

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 4.3 – теми розділів

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 р.), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 р. при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання дітей» можливе перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усна відповідь, тестування, презентації результатів виконаних завдань, оцінка самостійної роботи здобувачів освіти.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 1.1. Вступ. Предмет теорії і методики фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Мета, завдання навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання дітей». Фактори, що впливають на стан здоров'я дитини. Засоби фізичного виховання дитини. Правове та нормативне забезпечення фізичного виховання дітей дошкільного віку. Вікові психо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку.

Тема 1.2. Становлення системи фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Етапи розвитку теорії та методики фізичного виховання. Становлення національної системи фізичного виховання. Розвиток теорії фізичного виховання дітей дошкільного віку. Основні принципи системи фізичного виховання. Актуальні проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку в працях педагогів минулого.

Тема 1.3 Засоби фізичного виховання дошкільників.

Фізичні вправи – основний засіб фізичного виховання: вихідні поняття. Фактори, які визначають вплив фізичних вправ. Зміст і форми фізичних вправ. Техніка фізичних вправ. Класифікація фізичних вправ. Оздоровчі сили природи як засіб фізичного виховання. Гігієнічні фактори як засіб фізичного виховання.

Розділ 2.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Тема 2.1. Гімнастика як засіб фізичного виховання.

Гімнастика як засіб фізичного виховання. Види гімнастики. Використання загальнорозвиваючих видів гімнастики у закладі дошкільної освіти. Використання загальнорозвиваючих вправ у роботі з дітьми дошкільного віку. Застосування вправ з шиккування та перешикування у роботі з дошкільниками. Використання танцювальних вправ у роботі з дітьми дошкільного віку.

Тема 2.2. Методика навчання дітей основним рухам.

Види основних рухів та їх характеристика. Техніка виконання основних рухів. Методика навчання дітей основним рухам. Послідовність добору фізичних вправ для формування у дітей різних вікових груп рухових умінь та навичок основних рухів.

Тема 2.3. Вправи спортивного характеру для дошкільників.

Комплексний вплив вправ спортивного характеру на всебічний розвиток дітей. Види спортивних вправ. Правила вибору вправ спортивного характеру. Поетапність ознайомлення дітей старшого дошкільного віку. Особливості методики розучування вправ спортивного характеру.

Тема 2.4. Особливості методики проведення рухливих ігор.

Оздоровче і виховне значення рухливих ігор. Організація та методика проведення рухливих ігор. Керівництво рухливими іграми в різних вікових групах. Проведення рухливих ігор під музику.

Тема 2.5. Ігри з елементами спорту. Українські народні рухливі ігри.

Вплив ігор з елементами спорту на зміцнення здоров'я, підвищення рівня рухової підготовленості та розвиток фізичних якостей. Методика навчання дітей іграм спортивного характеру. Обладнання та інвентар. Техніка, правила та тактика ігор спортивного характеру.

Розділ 3.

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 3.1. Планування та облік роботи з фізичного виховання у закладах дошкільної освіти.

Значення планування та обліку роботи у ЗДО. Основні вимоги до планування. Реалізація дидактичних принципів при розподілі програмового матеріалу у перспективному плані. Оперативне планування з фізичної культури. Облік роботи з фізичного виховання (попередній, поточний, рубіжний).

Тема 3.2. Створення умов у ЗДО для фізичного виховання дітей.

Фізкультурне обладнання групової кімнати. Обладнання фізкультурного залу. Обладнання фізкультурного майданчика.

Тема 3.3. Зв'язок сім'ї та ЗДО в роботі з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку.

Роль сім'ї у процесі фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Знання режиму дня, загартування батьками у збереженні фізичного і психічного здоров'я дитини. Основні функції батьків у процесі організації фізичного виховання дітей та шляхи їх організації.

Тема 3.4. Проблеми фізичної підготовки дошкільників до навчання в школі.

Необхідність наступності в роботі ЗДО і школи з фізичного виховання. Характеристика завдань з фізичного виховання в ЗДО та першому класі школи. Аспекти проблеми наступності і перспективності підготовки дошкільників до навчання в школі.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам.роб		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам.роб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ I. Загальні питання теорії та методики фізичного виховання дітей дошкільного віку												
Тема 1.1. Вступ. Предмет теорії і методики фізичного виховання дітей дошкільного віку.	8	2	2	–	–	4	7	1	–	–	–	6
Тема 1.2. Становлення системи фізичного виховання дітей дошкільного віку.	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Тема 1.3. Засоби фізичного виховання дошкільників.	9	2	2	–	1	4	8	1	–	–	1	6
Разом за розділом 1	25	6	6	–	1	12	23	2	–	–	1	20
Розділ I. Особливості методики використання засобів фізичного виховання												
Тема 2.1. Гімнастика як засіб фізичного виховання.	10	2	2	–	–	6	12	1	1	–	–	10
Тема 2.2. Методика навчання дітей основним рухам.	10	–	–	2	–	8	10	–	–	–	–	10
Тема 2.3. Вправи спортивного характеру для дошкільників.	10	2	–	2	–	6	11	1	–	–	–	10
Тема 2.4. Особливості методики проведення рухливих ігор.	15	2	2	2	1	8	11	–	1	1	1	8
Тема 2.5. Ігри з елементами спорту. Українські народні рухливі ігри.	8	–	–	2	–	6	11	–	–	1	–	10
Разом за розділом II	53	6	4	8	1	34	55	2	2	2	1	48
Розділ III. Організація фізичного виховання у закладах дошкільної освіти												
Тема 3.1. Планування та облік роботи з фізичного виховання у закладах дошкільної освіти.	10	2	–	–	–	8	11	–	–	–	1	10
Тема 3.2. Створення умов у ЗДО для фізичного виховання дітей.	11	–	2	–	1	8	10	–	–	–	–	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 3.3. Зв'язок сім'ї та ЗДО в роботі з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку.	11	–	2	–	1	8	10	–	–	–	–	10
Тема 3.4. Проблеми фізичної підготовки дошкільників до навчання в школі.	10	2	–	–	–	8	11	–	–	–	1	10
Разом за розділом III	42	4	4	–	2	32	42	–	–	–	2	40
Усього годин	120	16	14	8	4	78	120	4	2	2	4	108

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Вступ. Предмет теорії і методики фізичного виховання дітей дошкільного віку.	2	–
2	Тема 1.2. Становлення системи фізичного виховання дітей дошкільного віку.	2	–
3	Тема 1.3. Засоби фізичного виховання дошкільників.	2	–
4	Тема 2.1. Гімнастика як засіб фізичного виховання.	2	1
5	Тема 2.4. Особливості методики проведення рухливих ігор.	2	1
6	Тема 3.2. Створення умов у ЗДО для фізичного виховання дітей.	2	–
7	Тема 3.3. Зв'язок сім'ї та ЗДО в роботі з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку	2	–
	Разом	14	2

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 2.2. Методика навчання дітей основним рухам.	2	–
2	Тема 2.3. Вправи спортивного характеру для дошкільників.	2	–
3	Тема 2.4. Особливості методики проведення рухливих ігор.	2	1
4	Тема 2.5. Ігри з елементами спорту. Українські народні рухливі ігри.	2	1
	Разом	8	2

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Богініч О.Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч. посіб. Київ : СП «ЧИП», 2001. 126 с.
2. Богініч Л.Л., Бабарчук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку. Тернопіль : «Мандрівець», 2014. 224 с.
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2019. 467 с.
4. Вільчковський Е.С., Денисенко Н.Ф. Організація рухового режиму дітей дошкільного віку у закладах освіти. К.: «Мандрівець», 2008. 178 с.
5. Луцик І.В. Фізичне виховання дошкільників. Фізкультурно-оздоровча робота. Харків : Вид-во «Ранок», 2007. 232 с.

Допоміжні

1. Богініч О. Л., Левінець Н. В., Лохвицька Л. В., Сварковська Л. А. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. К : Вид-во «Генеза», 2013. 128 с. (Серія «Настільна книжка вихователя»).
2. Бурова А. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.
3. Денисенко Н. Ф., Лиходід Л. В., Лупінович С. В., Михайліченко А. Ф. Витоки здоров'я дитини : навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2010. 160 с.
4. Лохвицька Л., Андрющенко Т. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2006. 176 с.
5. Пангелова Н. Е. Формування гармонійно розвинутої особистості дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання : монографія. Переяслав-Хмельницький, 2013. 432 с.
6. Швайка Л. А. Організація оздоровчої роботи в ДНЗ. Х. : Вид. Група «Основа», 2008. 253 с

11. Інформаційні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти [Електронний ресурс] <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajtostatochnij.pdf>
2. Дитина в дошкільні роки. Комплексна освітня програма. Богуш А.М., Грицишина Т.І., Дем'яненко О.Є. та інші, наук. кер. Крутій К.Л. [Електронний ресурс] <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitkuditej>

3. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років. Беленька Г.В., Богініч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н.І та інші, наук. кер. Проекту Огнев'юк В. О.

<https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKTEFrMThTY1J6NGs/view>

w